

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ: ЛОКАЛЬНІ, НАЦІОНАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ КОНТЕКСТИ

**Збірник матеріалів науково-практичної
конференції**

18 квітня
2024 року

Київ 2024

винищувачі F-35 придбані Фінляндією у 2022 році, що вказує на їх зобов'язання перед власною безпекою та безпекою регіону Балтійського моря [3]. Це надає альянсу, а особливо Сполученим Штатам, значного впливу проти Китаю та Росії. Розширення НАТО в Північному регіоні неодмінно дестабілізує баланс сил в Арктиці, який раніше сприймався як зона низької напруженості на міжнародній арені. Активна участь Фінляндії та Швеції у НАТО також підкреслює зміну їхньої давньої політики нейтралітету на користь більш тісної інтеграції з альянсом, що може мати далекосяжні наслідки для регіональної безпеки та стабільності [1].

Таким чином, Ісландія, Фінляндія та Швеція є яскравим прикладом серйозної роботи та активної діяльності щодо участі у регіональних процесах у Арктиці, не зважаючи на певні дестабілізуючі фактори такі як відсутність кордонів. Ці держави довели, що вони мають повне право на свою діяльність та вплив в Арктиці, здобувши репутацію активних акторів, стратегічно направлених на співпрацю та захист свого суверенітету. Вступ до НАТО, активна підтримка безпекового сектору та чітка позиція щодо дій Росії надає цим державам ще більшого значення в контексті міжнародних відносин у Арктичному регіоні.

Література

1. Finland's Contributions to NATO: Strengthening the Alliance's Nordic and Arctic Fronts. URL: <https://www.wilsoncenter.org/article/finlands-contributions-nato-strengthening-alliances-nordic-and-arctic-fronts> (дата звернення 09.04.2024)
2. How Will Sweden's and Finland's Membership in NATO Impact Arctic Geopolitics? URL: <https://www.orionpolicy.org/orionforum/106/how-will-sweden-s-and-finland-s-membership-in-nato-impact-arctic-geopolitics> (дата звернення 09.04.2024)
3. Implications of a Finnish and Swedish NATO Membership for Security in the Baltic Sea Region. URL: <https://www.wilsoncenter.org/article/implications-finnish-and-swedish-nato-membership-security-baltic-sea-region> (дата звернення 09.04.2024)
4. The Arctic Council with new decisive step forward. URL: https://www.arctictoday.com/the-arctic-council-with-new-decisive-step-forward/?wallit_nosession=1 (дата звернення 09.04.2024)
5. Why Finland and Iceland want security politics in the Arctic Council. URL: https://www.arctictoday.com/why-finland-and-iceland-want-security-politics-in-the-arctic-council/?wallit_nosession=1 (дата звернення 09.04.2024)

Константинова Юлія,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри політології та міжнародних відносин,
Маріупольський державний університет

ВІДНОСИНИ МЕРКОСУР – ЄС: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МЕРКОСУР (Mercado Común del Sur, або Південноамериканський спільний ринок) є регіональним інтеграційним об'єднанням до якого сьогодні входять Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай. Основні цілі МЕРКОСУР включають створення зони вільної торгівлі,

сприяння економічному зростанню та політичній координації серед його членів. За розмірами та економічним потенціалом МЕРКОСУР є другим митним союзом після ЄС і третьою зоною вільної торгівлі після ЄС і USMK.

На сьогоднішній день МЕРКОСУР зіткнувся з декількома значущими проблемами і викликами, які впливають на його функціонування та розвиток. Однією з основних проблем є внутрішні розбіжності між членами організації, зокрема між Бразилією та Аргентиною. Ці країни час від часу зіштовхуються у суперечках щодо торговельних угод та інших питань, що ускладнює прийняття спільних рішень. У той час як Бразилія відновлюється економічно після пандемії і економічного спаду останніх років, Аргентина все ще стикається з труднощами, що впливають на загальне функціонування МЕРКОСУР [3]. Також, тривають дискусії щодо зниження Єдиного зовнішнього тарифу з метою уникнення протекціонізму та сприяння економічному зростанню. Однак країнам-членам, особливо Бразилії та Аргентині, необхідно покращити діалог та досягти консенсусу. Вирішення конфліктів та відновлення відносин між основними економіками блоку має вирішальне значення для прогресу в цій сфері [5].

Проблема Венесуели, яка була членом МЕРКОСУР з 2012 року, участь якої у організації тимчасово призупинена у 2016 році через порушення демократичних принципів і прав людини. Це призвело до ще більшого політичного розколу в організації.

Також, МЕРКОСУР має проблеми з ефективністю своїх інституцій. Ухвалення рішень часто затягується через складнощі у механізмах прийняття рішень та внутрішні розбіжності членів організації. МЕРКОСУР не має повністю завершеного і функціонуючого наднаціонального виконавчого органу для впровадження спільного законодавства і стандартів. Створення такого органу має важливе значення для вирішення питань регуляторного зближення та забезпечення ефективної імплементації торговельних угод і політик в рамках блоку [4].

МЕРКОСУР зіткнувся з викликами в інтеграції з іншими регіонами, зокрема з Азією та Європою. Ці проблеми вимагають серйозного уваги та спільних зусиль з боку членів МЕРКОСУР для досягнення більшої єдності і ефективності в реалізації спільних цілей і завдань організації.

Сьогодні ЄС є найбільшим торговельним партнером МЕРКОСУР, відносини між ними мають тривалу історію, що охоплює спроби укладання торговельних угод та інтеграційних зусиль. ЄС є торговельним та інвестиційним партнером МЕРКОСУР номер один. У 2021 році ЄС експортував до МЕРКОСУР товарів на 45 мільярдів євро та послуг на 17 мільярдів євро [2], а МЕРКОСУР експортував до ЄС товарів на 43 млрд євро та послуг на 7,7 млрд євро [1,2]. ЄС також є найбільшим іноземним інвестором у МЕРКОСУР, з капіталом у 330 млрд євро у 2020 році [1,2].

Відносини між об'єднаннями беруть початок з 1991 року, тобто з моменту заснування МЕРКОСУР. У 1995 році МЕРКОСУР і ЄС підписали Угоду про асоціацію, яка передбачала створення зони вільної торгівлі та співробітництва. Ця угода містила широкий спектр положень, що стосувалися торгівлі товарами та послугами, інвестицій, науково-технічної співпраці, культурних відносин тощо.

З 1999 року розпочалися переговори щодо угоди про вільну торгівлю між МЕРКОСУР і ЄС. Проте цей процес був повільним і зіткнувся зі складнощами через різні

підходи до низки питань, таких як сільське господарство та правила походження товарів. У 2004 році переговори взагалі були зупинені. Відновлення відбулося у 2010 році на тлі нових умов і потреби підвищення конкурентоспроможності обох регіонів у глобальній економіці [1]. Сторони прагнуть лібералізувати торгівлю товарами, послугами, державні закупівлі, вирішити питання інвестицій і конкуренції.

Після двох десятиліть переговорів два блоки досягли принципової угоди про створення однієї з найбільших у світі зон вільної торгівлі у червні 2019 року. Однак угода все ще не ратифікована через низку суперечливих питань. З одного боку, угода може суттєво збільшити торгівлю та інвестиції між регіонами. З іншого - її критикують за недостатнє врахування питань сталого розвитку, захисту довкілля та інтересів фермерів в ЄС.

Ключові аспекти торговельної угоди між ЄС та МЕРКОСУР включають наступні позиції:

- скасовує тарифи на 91% товарів, якими торгують між двома блоками;
- розширює доступ до ринку для сільськогосподарської та промислової продукції;
- встановлює правила щодо інтелектуальної власності, державних закупівель, конкуренції та сталого розвитку;
- у разі ратифікації вона стане найбільшою торговельною угодою, укладеною як ЄС (512 млн осіб), так і МЕРКОСУР (260 млн осіб) [1, 2].

Угода зіткнулася з опозицією з боку деяких європейських фермерів, особливо виробників яловичини, які побоюються бути підірваними дешевшим імпортом. НУО, науковці, профспілки та групи корінних народів критикували угоду за її потенційні екологічні та соціальні наслідки[6]. Ратифікація все ще очікується, оскільки остаточні тексти не були підписані або затверджені Європейським парламентом, Європейською Радою та національними парламентами[6]. Франція та Австрія висловили занепокоєння щодо зобов'язань зі збереження довкілля, зокрема щодо тропічних лісів Амазонії, та позиції бразильського уряду, яка сприймається як така, що завдає шкоди довкіллю [3].

Між ЄС та МЕРКОСУР тривають дискусії щодо сталої торгівлі. Невирішеними залишаються такі питання, як посилення зобов'язань щодо захисту довкілля, прав людини та трудових прав, концесії у сфері державних закупівель, географічні позначення, а також інституційні та правові аспекти. Бразилія, за підтримки Аргентини, домагається змін у концесіях на державні закупівлі, що призвело до розбіжностей з ЄС [5].

Незважаючи на виклики, угода між ЄС та МЕРКОСУР є важливою віхою в економічних відносинах між двома блоками. Якщо вона буде ратифікована, це може призвести до збільшення торгівлі, інвестицій та співпраці між ЄС та Латинською Америкою [1, 2].

Окрім економічної складової партнерство між МЕРКОСУР та ЄС сприяє посиленню демократії, верховенству права, міжнародному миру та політичній стабільності. Співпраця з ЄС дозволяє країнам МЕРКОСУР зміцнити свої позиції у світовій системі міжнародних відносин.

Отже, взаємини між МЕРКОСУР і ЄС є важливим елементом зовнішньої політики обох регіонів і відображають їхню спробу зміцнення політичних, торговельних та економічних зв'язків у глобальному масштабі.

Література

1. EU trade relations with Mercosur. Facts, figures and latest developments. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur_en (дата доступу 11.04.2024).
2. EU-Mercosur Trade Agreement URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur/eu-mercosur-agreement_en (дата доступу 11.04.2024).
3. Mercosur At 30: The Challenges of a Post-Pandemic World URL: <https://www.leaders-in-law.com/member-news/mercosur-at-30-the-challenges-of-a-post-pandemic-world/> (дата доступу 11.04.2024).
4. MERCOSUR in trade policy clusters: challenges and prospects URL: <https://www.scielo.br/j/rep/a/6zyBD5f67ZppXs64Z9SxJKJ/> (дата доступу 11.04.2024).
5. Mercosur Trade Alert URL: <https://www.whitecase.com/insight-alert/mercosur-trade-alert> (дата доступу 11.04.2024).
6. The EU-Mercosur Free Trade Agreement URL: <https://eu.boell.org/en/EU-Mercosur-FTA> (дата доступу 11.04.2024).

Маноїлова Лариса,
IV курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти,
освітня програма «Міжнародні відносини»,
Маріупольський державний університет

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ФРН ЗА ЧАСІВ ПЕРШОГО КАЦЛЕРСТВА А. МЕРКЕЛЬ

Вибори 2005 року на яких Ангела Меркель стала канцлером Німеччини стали певною мірою поворотним моментом в історії ФРН. 22 листопада 2005 року вперше в післявоєнній історії Німеччини уряд очолювала жінка яка до того ж була представником Християнсько-демократичної групи, де процеси емансипації порівняно з лівим партійним флангом почалися відносно недавно, та ще й вихованка соціалістичної НДР: 51-річна А. Меркель, голова ХДС, стала наймолодшим канцлером ФРН.

Формування нового уряду та перший крок Меркель на посаді прем'єр-міністра засвідчили спадкоємність внутрішньої та зовнішньої політики «великої коаліції», і нарешті почали отримувати позитивні відгуки громадськості. А. Меркель вперше відвідала Париж на посаді канцлера 23 листопада 2005 р., де познайомила з Ж. Шираком. Під час зустрічі вона наголосила, що тісні, дружні та спільні відносини, які склалися в історії двох країн, «повинні постійно наповнюватися життям» [6].

Пізніше вже Варшаву, Брюссель та Відень, потім вона поїхала до Вашингтона. В останню чергу вона відвідала Москву. Цей маршрут свідчить про те, що після приходу Меркель до влади відбулися деякі зміни в параметрах зовнішньої політики Німеччини. Очевидно, що новий прем'єр-міністр хоче якомога швидше зблизитися з США, прагнучи відновити трансатлантичний союз і зберегти США саме лідером цього союзу. Зміни у відносинах між лідерами двох країн, безсумнівно, допоможуть знайти конструктивні шляхи вирішення проблем, які накопичилися в двосторонніх і навіть ширших відносинах ЄС-США за останні роки.